

νύφη

νύφη, η, πλ. **νύφες** κ. **νυφάδες, οι**, ουσ. [*μσν. νύφη <αρχ. νύμφη*], η νύφη. Υποκορ. **νυφούλα** κ. **νυφίτσα, η** (βλ. λ.). (Ακολουθούν 36 φρ.)·

- άλλες νυφάδες ήρθανε κι άλλα κουλούρια πλάσανε, τα καινούρια πρόσωπα σε ένα σπίτι, σε μια επιχείρηση, φέρνουν συνήθως και καινούριες συνήθειες, καινούρια συστήματα: «απ' τη μέρα που ήρθε νέος διευθυντής στο εργοστάσιο, χάραξε νέα γραμμή στην παραγωγή, γιατί, άλλες νυφάδες ήρθανε κι άλλα κουλούρια πλάσανε»·

- άλλος πληρώνει τη νύφη, βλ. φρ. πληρώνω τη νύφη·

- αλλού βαρούν τα τύμπανα κι αλλού χορεύει η νύφη, λέγεται ειρωνικά στην περίπτωση που δεν κάνει κανείς αυτό που επείγεται να γίνει, αλλά ασχολείται με κάτι διαφορετικό: «λέω ν' ανοίξουμε τις δουλειές μας και στο χώρο των ηλεκτρονικών. -Αλλού βαρούν τα τύμπανα κι αλλού χορεύει η νύφη. Κάτσε, ρε παιδάκι μου, πρώτα να ξεχρεώσουμε αυτή τη δουλειά που έχουμε και βλέπουμε τι θα κάνουμε μετά!»·

- αν θέλ' η νύφη κι ο γαμπρός, τύφλα να 'χει ο πεθερός, βλ. λ. [πεθερός](#)·

- βρες τη νύφη εσύ κι εγώ σε στεφανώνω, χρειάζονται ορισμένες προϋποθέσεις για να βοηθηθούμε από κάποιον ή από το περιβάλλον μας: «πώς να σε βοηθήσω, ρε παιδάκι μου, να κάνεις δουλειά αφού δεν ξέρεις τι θέλεις να κάνεις; Βρες τη νύφη εσύ κι εγώ σε στεφανώνω», δηλ. αποφάσισε τι θέλεις να κάνεις κι εγώ σε βοηθάω·

- γιος ο γαμπρός δε γίνεται κι η νύφη θυγατέρα, βλ. λ. [γιος](#)·

- διαλέξαμε η νύφη μας να μοιάζει της γενιάς μας, συναναστρεφόμαστε πάντα με άτομα που μας ταιριάζουν ή μας εξυπηρετούν: «αν δυσανασχετήσω τώρα γι' αυτό το παλιόμouτρο που κάνεις παρέα, ξέρω πως θα μου πεις διαλέξαμε η νύφη μας να μοιάζει της γενιάς μας»· βλ. και φρ. *βρήκε ο Φίλιππος το Ναθαναήλ*·

- έκλασε η νύφη, σχόλασε ο γάμος, η απρεπής συμπεριφορά δημιουργεί πολλές φορές αβάσταχτα προβλήματα. Λέγεται συνήθως με ειρωνική διάθεση·

- (η) νύ(μ)φη του Θερμαϊκού ή (η) νυφούλα του Θερμαϊκού, η πόλη της Θεσσαλονίκης: «η νύμφη του Θερμαϊκού θεωρείται από πολλούς η πρωτεύουσα των Βαλκανίων». (Λαϊκό τραγούδι: για σένα την αγάπη μου την έκανα τραγούδι, **νυφούλα του Θερμαϊκού** και του βορρά λουλούδι)·

- η νύφη, όταν γεννηθεί, της πεθεράς θα μοιάζει, δηλώνει πως ο άντρας τις περισσότερες φορές διαλέγει για σύζυγό του γυναίκα που μοιάζει στο χαρακτήρα με τη μητέρα του·

- η νύφη ό,τι πάρει στην καβάλα, αποκτούμε, πετυχαίνουμε κάτι, όταν το απαιτήσουμε, το επιδιώξουμε στην κατάλληλη ώρα, στην κατάλληλη στιγμή: «έχε το νου σου και, μόλις τον δεις κάπως μπόσικο, ζήτα του την αύξηση που θέλεις, γιατί, η νύφη ό,τι πάρει στην καβάλα»· βλ. και φρ. *ό,τι πάρει η νύφη από μπροστά κι η λεχώνα στο κρεβάτι*·

- και νύφη! ευχή σε ανύπαντρη γυναίκα που είχε μια σπουδαία επιτυχία να τη συμπληρώσει ή να την ολοκληρώσει και με έναν γάμο. Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *άντε* ή το *άντε* ή το *και γρήγορα* ή το *του χρόνου* ή το *άντε και γρήγορα* ή το *άντε και του χρόνου* ή το *άντε και γρήγορα* ή το *άντε και του χρόνου*·

- *καμαρώνει σαν νύφη*, η γυναίκα για την οποία γίνεται λόγος, νιώθει περήφανη, είναι πολύ ικανοποιημένη και το δείχνει με την έκφρασή της: «έπιασε αγκαζέ τον αρραβωνιαστικό της και καμάρωνε σαν νύφη || μόλις πήρε το πτυχίο στα χέρια της καμάρωνε σαν νύφη». Ακούγεται πολύ σπάνια και για άντρα·

- *μαλώνουν όπως η νύφη με την πεθερά* ή *μαλώνουν σαν τη νύφη με την πεθερά*, βλ. φρ. *τρώγονται όπως η νύφη με την πεθερά*·

- ντύνομαι νύφη, παντρεύομαι: «ήταν τρία χρόνια αρραβωνιασμένη και την Κυριακή ντύνεται νύφη»·
- ντύνομαι σαν νύφη, βλ. φρ. στολίζομαι σαν νύφη·
- ντύνουν τη νύφη, βλ. φρ. στολίζουν τη νύφη·
- ξεχνά η γρουσουζά η πεθερά, πως ήταν νύφη μια φορά, βλ. λ. [πεθερά](#)·
- όλα τα στραβά καρβέλια απ' τη νύφη καμωμένα ή όλα τα στραβά ψωμιά απ' τη νύφη καμωμένα, λέγεται στην περίπτωση που πάντα θεωρούμε το ίδιο πρόσωπο υπεύθυνο για κάτι κακό χωρίς να εξετάσουμε αν πραγματικά είναι. Από την εικόνα της κακιάς πεθεράς που συνήθως, για κάθε κακό που συμβαίνει, ενοχοποιεί τη νύφη της. Συνών. όλα τα στραβά καρβέλια η στραβή πινακωτή τα κάνει·
- όλα του γάμου δύσκολα κι η νύφη γκαστρωμένη, βλ. λ. [γάμος](#)·
- όλη η βδομάδα του γαμπρού κι η Κυριακή της νύφης, λέγεται για τα ζευγάρια εκείνα που ο σύζυγος βγάζει τη γυναίκα του για διασκέδαση συνήθως την Κυριακή: «το 'χουμε έθιμο στην οικογένεια, όλη η βδομάδα του γαμπρού κι η Κυριακή της νύφης, γι' αυτό, σήμερα μη με υπολογίζεται στην παρέα, γιατί θα βγω έξω με τη γυναίκα μου»·
- όποιος δε θέλει να παντρευτεί, λέει ότι η νύφη είναι του δρόμου, όταν δε θέλει κάποιος να κάνει κάτι, βρίσκει και τον τρόπο να το αποφύγει: «αφού τσινάει, δε θα σου τελειώσει τη δουλειά, γιατί, όποιος δε θέλει να παντρευτεί, λέει ότι η νύφη είναι του δρόμου»·
- ό,τι πάρει η νύφη από μπροστά κι η λεχώνα στο κρεβάτι, βλ. λ. [παίρω](#)·
- ούτε νύφη να ντυνόσουν! βλ. φρ. ούτε νύφη να στολίζόσουν(!)·
- ούτε νύφη να στολίζόσουν! έκφραση αγανάκτησης προς γυναίκα, που, καθώς προσέχει πάρα πολύ το ντύσιμό της κατά τη διάρκεια που ντύνεται, μας αναγκάζει να την περιμένουμε πάρα πολύ. Παρομοίωση με την προετοιμασία της νύφης πριν την τελετή του γάμου, που είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα.
- πληρώνω τη νύφη, **α.** πληρώνω τη ζημιά, το λογαριασμό χωρίς να είμαι ο υπαίτιος, πληρώνω κοροϊδίστικα: «επειδή ξέρει ότι του έχω μεγάλη αδυναμία, πηγαίνει τρώει και πίνει κι ύστερα περνώ εγώ και πληρώνω τη νύφη». **β.** υφίσταμαι τις συνέπειες κάποιου ή κάποιων, χωρίς να έχω κάποια ανάμειξη σε κάτι: «ό,τι κακό θα γίνεται από δω και πέρα, θα το καρφώνω αμέσως στο διευθυντή, γιατί βαρέθηκα να πληρώνω συνέχεια τη νύφη για μαλακίες άλλων». Συνών. *πληρώνω τα γαμησιάτικα / πληρώνω τα κερατιάτικα / πληρώνω τα σπασμένα / πληρώνω το μάρμαρο*·
- ποιος παινάει τη νύφη; Η τσιμπλού η μάνα της, ο έπαινος σε συγγενικό πρόσωπο είναι πολλές φορές χωρίς αξία: «να παίνευε κάποια άλλη την κόρη της θα τον πίστευα, αλλά, γι' αυτήν θα πω: ποιος παινάει τη νύφη; Η τσιμπλού η μάνα της»· βλ. και φρ. *αν δεν παινέψεις το σπίτι σου, θα πέσει να σε πλακώσει*, λ. σπίτι·
- πολύφερνη νύφη, κοπέλα που βρίσκεται σε ηλικία γάμου και που λόγω της ομορφιάς ή του πλούτου της εκδηλώνουν ενδιαφέρον να την παντρευτούν πολλοί άντρες·
- σαν θέλ' η νύφη κι ο γαμπρός, τύφλα να 'χει ο πεθερός, βλ. λ. [πεθερός](#)·
- σαν ξαναγίνω νύφη, ξέρω να προσκυνήσω, όταν κανείς αποκτήσει πείρα σε κάτι, ξέρει πώς πρέπει να συμπεριφερθεί σε παρόμοια περίπτωση: «δεν μπορούσα να υποπτευθώ πως θα τον ενοχλούσε ο τρόπος με τον οποίον του συμπεριφέρθηκα, αλλά σαν ξαναγίνω νύφη, ξέρω να προσκυνήσω»·
- στολίζομαι σαν νύφη, (για γυναίκες) ντύνομαι πολύ επίσημα: «κάθε φορά που είναι να φάνε έξω το βράδυ με τον άντρα της, στολίζεται σαν νύφη». Ακούγεται πολύ σπάνια και για άντρα·

- στολίζουν τη νύφη, τη βοηθούν να ντυθεί με το νυφικό του γάμου της και με όλα τα παρελκόμενα: «μέσα στο δωμάτιο είναι μαζεμένες οι φίλες και στολίζουν τη νύφη»·
- τα έξοδα του γάμου η νύφη δεν τα βγάζει, λέγεται ειρωνικά στην περίπτωση, όταν σε ένα γάμο η νύφη είναι πολλή άσχημη: «ο γαμπρός είναι μια χαρά παλικάρι, αλλά τα έξοδα του γάμου η νύφη δεν τα βγάζει»·
- τα λέω στην πεθερά για να τ' ακούει η νύφη ή τα λέω της πεθεράς για να τ' ακούει η νύφη, λέω κάτι σε κάποιον που δεν τον ενδιαφέρει με κύριο σκοπό να το ακούσει αυτός που πραγματικά με ενδιαφέρει να το ακούσει, απευθύνομαι έμμεσα σε κάποιον τρίτο, για να ακούσει αυτός που είναι άμεσα ενδιαφερόμενος: «μια ζωή μ' αυτόν τον τρόπο συμπεριφέρεται, τα λέει στην πεθερά για να τ' ακούει η νύφη»·
- τρώγονται όπως η νύφη με την πεθερά ή τρώγονται σαν τη νύφη με την πεθερά, (για γυναίκες) βρίσκονται συνεχώς σε έντονη διαμάχη, γκρινιάζουν και μαλώνουν συνεχώς: «δυο αδερφές είναι κι αντί να 'ναι αγαπημένες, τρώγονται όπως η νύφη με την πεθερά». Από την αντιπαλότητα που παρατηρείται πολλές φορές ανάμεσα στην πεθερά και την νύφη. Λέγεται σπάνια και για άντρες·
- φταρνίστηκε η νύφη, σχόλασε ο γάμος, πολλές φορές από μικρή αιτία καταστρέφονται σπουδαία πράγματα. Λέγεται με ειρωνική διάθεση.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας